

De non-discriminatieverklaring in het onderwijs

1. (Non-) discriminatie in het onderwijs

Hoewel de Vlaamse samenleving een interculturele samenleving is geworden, klagen allochtone kinderen nog vaak over discriminatie. Het Vlaamse onderwijs ontsnapt hier niet aan. Het Kinderrechtencommissariaat ontving sinds begin dit schooljaar meerdere klachten aangaande dit probleem. Dit leidde tot verder onderzoek. In de loop van dit onderzoek verzocht het Kabinet van Vlaams Minister van Onderwijs het Kinderrechtencommissariaat een advies te formuleren m.b.t. de evaluatie van de Non-discriminatieverklaring¹ van 15 juli 1993.

Naast literatuurstudie en de behandeling van de klachten, had het Kinderrechtencommissariaat in de rand van dit dossier meerdere gesprekken met minderjarigen², onderwijzers, academici, zelforganisaties van migranten, welzijnswerkers en beleidsverantwoordelijken. Het Kinderrechtencommissariaat had gesprekken met 36 'doelgroepkinderen' uit verschillende scholen en regio's. Individuele klachten, die sloegen op concrete dossiers, werden doorverwezen (sedert 15/10/1999) naar de BEOBEMI, waarin sinds die datum het Kinderrechtencommissariaat als neutrale waarnemer zetelt³.

Bij de evaluatie van een protocol als de non-discriminatieverklaring, kan men niet anders dan dit te toetsen aan bestaande rechtsmiddelen. Hierbij wil het Kinderrechtencommissariaat er op wijzen dat de rechtsorde dient gerespecteerd te worden. Door het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind te ondertekenen en te ratificeren heeft België zich geëngageerd om de bepalingen uit dit Verdrag in de praktijk om te zetten.⁴ Het

---

¹ VLOR, Gemeenschappelijke verklaring inzake een non-discriminatiebeleid in het onderwijs, 15 juli 1993

² Art.12 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind voorziet dat kinderen het recht hebben hun mening te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen en dat aan deze mening passend belang moet worden gehecht.

³ Naar aanleiding van een onderzoek door het Kinderrechtencommissariaat m.b.t. mogelijke schendingen van de Rechten van het Kind, waarbij een klacht werd behandeld die eveneens bij de BEOBEMI aanhangig werd gemaakt, werd een overeenkomst gesloten tussen de BEOBEMI en het Kinderrechtencommissariaat, die bepaalt dat het Kinderrechtencommissariaat klachten in eerste instantie doorverwijst naar de BEOBEMI, zonder evenwel haar decretale bevoegdheden prijs te geven. Het Kinderrechtencommissariaat fungeert op de vergaderingen van de BEOBEMI als neutrale waarnemer en kan desgevallend haar onderzoeksbevoegdheid opnemen indien de klacht niet naar tevredenheid zou zijn behandeld.

⁴ Art. 4 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind: "De Staten die partij zijn, nemen alle passende wettelijke bestuurlijke en andere maatregelen om de in dit Verdrag erkende rechten te verwezenlijken (...)

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind heeft, als geratificeerd internationaal verdrag een grote juridische en morele betekenis. Bij de evaluatie van de non-discriminatieverklaring kan men hieraan niet voorbij gaan.

2. Klachten m.b.t. discriminatie op basis van etniciteit.

2.1. Aanmeldingen van klachten m.b.t. discriminatie (schooljaar 1999 – 2000)

- 7 klachten m.b.t. weigering van inschrijving, waarin een tussenkomst⁵ werd gevraagd.
- 206 klachten m.b.t. weigering van inschrijving die ons ter informatie werden gemeld.
- 11 klachten m.b.t. discriminatie *in* het onderwijs, waarin een tussenkomst werd gevraagd.
- 9 klachten m.b.t. discriminatie *in* het onderwijs, die ons ter informatie werden gemeld.

2.2. De non-discriminatieverklaring

Bij de totstandkoming van de non-discriminatieverklaring werd deze gezien en toegejuicht als een eerste stap in de richting van een Vlaamse onderwijswereld, waarin racisme en discriminatie ongewenst waren. De non-discriminatieverklaring betekende een stap in de richting van een onderwijsveld waarbinnen elk kind gelijke onderwijskansen krijgt, waarin segregatie vermeden zou worden en zou worden gewerkt aan een niet discriminerende leeromgeving (J.Leman, 1999)⁶. De maatschappelijke realiteiten van 1993 waren anders dan deze waarmee wij vandaag worden geconfronteerd. Deze veranderde samenleving dient mee in rekening te worden genomen bij de evaluatie van de non-discriminatieverklaring.

De objectieve vaststelling van discriminatie kan gebeuren aan de hand van uitspraken of handelingen, getoetst aan hun bedoelingen of gevolgen. Wanneer deze uitspraken of handelingen blijken geven van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur, die tot doel heeft, of ten gevolge heeft of kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het maatschappelijk leven, wordt tenietgedaan, aangetast of beperkt⁷, spreken we van discriminatie.

---

⁵ Vragen om informatie, standpunt of onderzoek

⁶ J. Leman, Moedertaalonderwijs bij allochtonen, tussen toelatings- en spreidingsbeleid, Een visie van binnenuit op de non-discriminatieverklaring en de plaats van het OETC, (1999) Acco Leuven – Amersfoort.

⁷ Wet van 30 juli tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden. (B.S., 8 augustus, 1981)

De non-discriminatieverklaring ontstond als een instrument dat over de netten heen een dialoog tot stand bracht over het fenomeen van discriminatie in het onderwijs. Zij heeft er in veel gevallen toe geleid dat er minder 'witte' en meer 'grijze' scholen ontstonden. De non-discriminatieverklaring heeft het taboe van de discriminatie in het onderwijs doorbroken. Men moet de non-discriminatieverklaring als beleidsinstrument dan ook naar waarde schatten. De non-discriminatieverklaring erkent dat elke jongere, ongeacht zijn ras of etnische afkomst, werkelijke gelijke onderwijskansen moet krijgen⁸. Tevens erkent de non-discriminatieverklaring de principiële gelijkheid van elke potentiële gebruiker. Zij vermeldt uitdrukkelijk dat de vrije schoolkeuze uit hoofde van de gebruiker gerespecteerd moet worden⁹. Hierin sluit de non-discriminatieverklaring zich aan bij de tekst van de preambule, art.2, art. 28 en art.29 van het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind.

De non-discriminatieverklaring is een instrument dat haar kracht ontleent aan een vrijwillig engagement door de ondertekenende partijen. Dit vrijwillig engagement (dat na de ondertekening niet vrijblijvend is) bleek noodzakelijk, omdat dit voor sommige inrichtende machten een voorwaarde zou kunnen zijn om al dan niet mee te werken aan de voorgestelde doelstellingen. Dit lijkt vreemd, vermits op het moment van ondertekening het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind reeds door België was geratificeerd en ook in Vlaanderen rechtsgeldigheid had verkregen. Dit zou kunnen verklaard worden doordat de non-discriminatieverklaring in de eerste plaats geen juridisch instrument is, maar een uiting van sociaal engagement¹⁰. Door een vrijwillig non-discriminatie-engagement als wettelijke norm te aanvaarden, blijft men echter wel onder de wettelijke norm zoals die is vastgelegd in het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind en afgeleide wetgeving. De non-discriminatieverklaring kan dus wel dienen als werkinstrument, maar nooit in de bestaande vorm als minimumnorm worden gehanteerd.

2.3. Non-discriminatie in de wetgeving

In de bespreking van discriminatie in het onderwijs, moeten wij er op wijzen dat discriminatie van groepen of individuen verboden is voor alle onderwijsnetten. K. Hanson (1994) verwijst hiervoor naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak Costello-Roberts vs. Het Verenigd Koninkrijk van

---

⁸ VLOR, Gemeenschappelijke verklaring inzake een non-discriminatiebeleid in het onderwijs, (1993) Inleiding.

⁹ VLOR, Gemeenschappelijke verklaring inzake een non-discriminatiebeleid in het onderwijs, (1993) II / 1

¹⁰ L. Van Den Bossche, non-discriminatie in het onderwijs, scholen maken het verschil, De non-discriminatieverklaring in het onderwijs, Moeilijkheden en mogelijkheden, R. Verstegen (editor) (1999) Kluwer Rechtswetenschappen, Antwerpen.

25 maart 1993¹¹. Hier komt de doorwerking van grondrechten in de relatie met een private onderwijsinstelling uitdrukkelijk aan bod. In hun arrest verwijzen de rechters o.m. naar art. 28, 2°lid van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Niettegenstaande de vrijheid om onderwijs in te richten op basis van een eigen pedagogisch project, dient ook een vrije school rekening te houden met een aantal minimumeisen inzake de wijze waarop dit onderwijs wordt ingericht. Door de toenemende juridische erkenning van de horizontale doorwerking van grondrechten dient elke school de vrijheidsrechten van haar leerlingen te eerbiedigen.

Tegelijk verwijzen we naar het gelijkheidsbeginsel, zoals dit o.m. is opgenomen in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, Art. 2. In art 28 en 29 van datzelfde verdrag, wordt de gelijkheid van elk kind expliciet benadrukt door het gebruik van termen als 'elk kind', en 'ieder kind'.

Dit betekent niet dat elke ongelijkheid in behandeling kan worden uitgesloten. We verwijzen hiervoor naar het arrest van het Arbitragehof van 27 januari 1994, waarin het Arbitragehof de voorwaarden uiteenzet waaronder positieve discriminatie of 'corrigerende ongelijkheden' bestaanbaar zijn met het gelijkheidsbeginsel (K. Hanson, 1999)¹². Positieve discriminatie kan, wanneer zij een wettelijk doel dient, dat gestoeld is op een objectief en redelijk criterium en dat bovendien de aangewende middelen evenredig zijn met het beoogde doel. Bij positief discriminerende maatregelen is vooral de evenredigheidsstoets van belang, en het evenwicht van de gelijkheid van het individu en de gelijkheid van de groep¹³.

2.4. Weigering van inschrijving

Spijts de vele inspanningen die werden geleverd op diverse beleidsniveaus worden leerlingen regelmatig geweigerd op school omwille van hun etnische origine en de mogelijke invloed die dit heeft op autochtone ouders. Scholen vrezen de 'witte vlucht' en het ontstaan van concentratiescholen. Niemand is gebaat bij het ontstaan van concentratiescholen. Toch moeten we bij deze praktijken ernstige vraagtekens plaatsen. Enerzijds komt deze redenering in conflict met de vrije schoolkeuze, anderzijds met het gelijkheidsprincipe en de internationale wetgeving ter zake¹⁴.

---

¹¹ K. Hanson, Over het hoofd van Fatima, Tijdschrift voor de Rechten van het Kind, juni 1994

¹² K. Hanson, Fundamentele rechten van leerlingen en hun recht op toegang tot het onderwijs, Tijdschrift voor onderwijsrecht en onderwijsbeleid, (1999, 5-6) Kluwer Rechtswetenschappen, Antwerpen.

¹³ Arbitragehof nr. 9/94, 27 januari 1994, overweging B.6.2.

¹⁴ M. Laquière, Een echt non-discriminatiebeleid : een garantie voor de toekomst van onze kinderen, Schoolleiding en -begeleiding, afl. 19, okt. 1997 - 53

De etnische origine van leerlingen, vanaf een bepaald percentage accepteren als criterium voor weigering is een discriminerende maatregel. Niemand zou ooit aanvaarden dat een gelijkaardig beleid zou worden gevoerd ten aanzien van bijvoorbeeld kansarme kinderen. Terecht zou men aanvoeren dat hier de menselijke waardigheid wordt aangetast. Het gebruik van het percentage als absoluut gegeven, waarmee men verwijst naar de bovengrens uit de non-discriminatieverklaring¹⁵, is in strijd met de non-discriminatieverklaring zelf en het gelijkheidsprincipe van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Immers, wanneer ouders niet akkoord gaan met de voorgestelde alternatieven voor inschrijving, blijkt dat de school waar de leerling zich aanbood desondanks de leerling kan weigeren zonder gesanctioneerd te worden. De bovengrens wordt regelmatig gehanteerd als een wettelijke norm, wat zij niet is. Leerlingen kunnen klacht indienen bij de BEOBEMI, die zal pogen te bemiddelen, maar zich houdt aan diezelfde bovengrens. De BEOBEMI kan niet sanctionerend optreden, hoewel sommige leden van diezelfde BEOBEMI opperen dat zij bij discussies meermaals tot hun spijt moesten vaststellen dat zij dit niet konden¹⁶.

In het basisonderwijs dienen weigeringen te worden gemotiveerd binnen een termijn van vier kalenderdagen¹⁷. In heel wat gevallen gebeurt dit gewoonweg niet. Dit is ook niet verwonderlijk, gezien het decreet Basisonderwijs in geen sancties voorziet bij weigering zonder schriftelijke motivatie¹⁸ (R. Verstegen, 1998).

2.5. De Beoordelings- en bemiddelingscommissie

Klachten die door lokale bemiddeling niet worden opgelost, kunnen worden voorgelegd aan de BEOBEMI. Het aantal klachten dat effectief wordt ingediend bij de BEOBEMI is maar een fractie van de klachten die worden gemeld bij de steunpunten onderwijs, meldpunten etnische discriminatie en de lokale integratiecentra¹⁹.

Het Kinderrechtencommissariaat krijgt van alle geledingen aan de basis het signaal dat mensen geen klacht neerleggen omdat zij zich te afhankelijk voelen van de school of het onderwijsnet. Deze afhankelijke positie maakt de drempel

---

¹⁵ VLOR, Gemeenschappelijke verklaring inzake een non-discriminatiebeleid in het onderwijs, (1993) II / 6

¹⁶ Vergadering BEOBEMI d.d. 22/12/1999

¹⁷ Decreet basisonderwijs, 27 februari 1997, (B.S. 17 april 1997) Art. 31 § 2

¹⁸ R. Verstegen, De non-discriminatieverklaring in het onderwijs, moeilijkheden en mogelijkheden, (1998) Kluwer Rechtswetenschappen, Antwerpen.

¹⁹ Deze klacht was opvallend aanwezig, waarbij verschillende diensten hun eigen rapporten hebben opgesteld, telkens verwijzend naar meldingen die bij hen zijn binnengekomen. Gezien deze cijfers niet steeds op dezelfde wijze werden verzameld, kunnen zij niet als dusdanig in deze evaluatie worden opgenomen.

naar een klachtenbehandeling vrij hoog. Het valt op dat leerlingen en ouders vaak hun rechten niet kennen, wanneer zij menen in aanraking te komen met discriminerende maatregelen. In dit verband willen wij wijzen op recente klachten betreffende het niet verdelen van de informatiebrochuren :“ Gids voor ouders met kinderen in het basisonderwijs²⁰”

Veel ouders en leerlingen zeggen geen vertrouwen te hebben in de werking van de BEOBEMI . Dit kan verklaard worden doordat zij de BEOBEMI ervaren als een orgaan met juridisch bindende uitspraken²¹. In de BEOBEMI zetelen bovendien vertegenwoordigers van de koepel waarbij de scholen die worden aangeklaagd, zijn aangesloten. Ouders klagen aan dat zij hun klacht moeten laten behandelen door de mensen tegen wie zij klacht indienen. De leerlingen of hun ouders zijn bij de beraadslaging niet vertegenwoordigd en hebben geen toegang tot hun dossier, noch inzage in het verloop van de debatten. Dit is absoluut in strijd met art.12 van het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind²² en de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur.

2.6. Discriminatie in het onderwijs.

Naast klachten over weigering tot inschrijving, maakte men ook melding van discriminatie in het onderwijs. Hierbij wordt melding gemaakt van discriminerende opmerkingen, het negeren of belachelijk maken van religieuze of culturele gebruiken van migrantenleerlingen, ongelijke behandeling door klassenraden, het gebruik van een onaangepast diagnosticerend instrumentarium door PMS centra, ...²³ H. Deley merkt op dat het recht op neutraliteit soms wordt vertaald in het recht op intolerantie²⁴. In heel wat gevallen wordt

---

²⁰ Vraag van de heer André Van Nieuwkerke tot mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams Minister van Onderwijs en Vorming, Plenaire vergadering Vlaams Parlement 1 december 1999.

²¹ Vermits de BEOBEMI klachten ontvankelijk of onontvankelijk, gegrond of ongegrond kan verklaren en er geen beroepsmogelijkheid bestaat, krijgt zij een eerder absoluut gezag, waardoor de schijn kan worden gewekt dat het om een juridisch orgaan handelt.

²² Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind, art. 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

²³ Het Kinderrechtencommissariaat had gesprekken met jongeren uit verschillende regio's en scholen over deze problematiek. Hierbij verwijzen we naar gesprekken in de rand van het Ecpat jongerencongres, Heverlee 5 november 1999 en jongeren aanwezig bij de viering van 10 jaar Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind, Jeugdhuis El Paso, Gent, 20 november 1999.

²⁴ H. De Ley, Fogi – dossier Moslim zijn in de lekenstaat, Gent, 1999 Fogi. Zie hierover ook het opiniestuk van T. Fraihi, Gedeelde verantwoordelijkheid, De Morgen 20/12/1999

eenzijdig tolerantie verwacht vanwege de allochtone medemens ten overstaan van de dominante bevolkingsgroep. Op wederkerigheid hoeft hij vaak niet te rekenen. De getuigenissen van jongeren zijn te eensluidend om genegeerd te worden.

2.7. Het begrip 'doelgroepleerlingen'.

Verschillende betrokkenen voeren aan dat de omschrijving van het begrip doelgroepleerling niet is gekoppeld aan schoolse prestaties of problemen, maar aan etniciteit. De non-discriminatieverklaring wil de vorming van concentratieklassen of -scholen ontmoedigen. Niemand is een voorstander van concentratieklassen, net zomin als men een voorstander is van homogene klassen waar het de socio-economische situatie van het gezin betreft. Hoe groter de homogeniteit van een bepaalde doelgroep, hoe groter de kansen zijn, dat de zwakheden of problemen van die bepaalde groep zich scherper zal aftekenen. Zo is het ook met de taalvaardigheidsproblemen van allochtone leerlingen. Dit vraagt, gezien het gelijkheidsbeginsel, de nodige ondersteuning voor klassen die een dergelijk homogeen publiek bereiken, teneinde kwaliteitsvol onderwijs aan te kunnen bieden. Bovendien blijkt dat scholen, die inspanningen leveren om in hun concentratieschool kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden, spoedig ook weer autochtone leerlingen uit de buurt kunnen aantrekken²⁵. Daarbij blijft het gegeven overeind dat alle ouders bij voorkeur zoeken naar een goede buurtschool voor hun kind. Onderwijs in de buurt versterkt bovendien het sociaal netwerk van een buurt.

Het is opvallend hoe verwijzingen naar het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, niettegenstaande de volgehouden inspanning op beleidsniveau, binnen het onderwijsveld nog al te vaak geringschattende reacties teweeg brengen, alsof kinderrechten een vrijblijvende optie zouden zijn. Niets is minder waar. Op de vergadering van de BEOBEMI d.d 22/12/1999 werd een voorstel van het Kinderrechtencommissariaat om ook leerlingen te bevragen voor de interne evaluatie van het non-discriminatieverklaring door meerdere leden smalend ontvangen op bemerkingen als: "dat is jullie winkel" of werd afgedaan als onmogelijk met de opmerking dat men niet beschikt over de kennis van methodieken om dit te doen. Er kan niet genoeg gewezen worden op de juridische consequenties van de ratificatie van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

---

²⁵ Ter illustratie verwijzen wij naar de VBS De Mozaïek te Gent, die een zgn. historische concentratieschool een nieuw elan placht te geven door consequent en gedreven te werken aan een eigen profiel en een nieuw project. Op vier jaar tijd wijzigde de leerlingensamenstelling zich ingrijpend. J. Lamote, De Mozaïek : een multicultureel opvoedingsproject, Tijdschrift voor welzijnswerk, 21(1997), nr. 205, p. 18 - 30

4. Aanbeveling door het Kinderrechtencommissariaat

- Het Kinderrechtencommissariaat pleit voor het bestendigen van een non-discriminatiebeleid in het onderwijs. Gezien de zich wijzigende maatschappij en de juridische ontwikkelingen meent het Kinderrechtencommissariaat dat non-discriminatie in het onderwijs een algemeen bindend werkingsprincipe moet worden. Daarom pleit het Kinderrechtencommissariaat voor de versterking en ondersteuning van een non-discriminatiebeleid op twee niveaus, het lokale en het centrale, gesteund door een decretale basis.
- De non-discriminatie en het toelatingsbeleid dienen decretaal vast te liggen, teneinde actuele ontwikkelingen m.b.t. de mensenrechten / kinderrechten in te schrijven in de Vlaamse decreetgeving. Het decreet dient te voorzien in de mogelijkheid om overtredingen effectief te sanctioneren. Hierbij moet de vrije schoolkeuze -met respect voor de reglementering betreffende inschrijving en weigering van leerlingen- als individueel grondrecht gerespecteerd worden.
- Het lokaal overleg dient sterker te worden uitgebouwd, zodat klachten en problemen m.b.t. discriminatie kunnen worden besproken met de verschillende scholen en netverantwoordelijken op lokaal vlak. Klachten worden bij voorkeur behandeld op lokaal vlak. Lokaal overleg dient te worden georganiseerd zodra een bepaald aantal klachten of problemen wordt gemeld bij het centraal overleg.
- Het centraal overleg fungeert als beroepsmogelijkheid voor klachten op het lokaal vlak (zonder evenwel te raken aan de mogelijkheid om gelijk wanneer een zaak aanhangig te maken bij de rechtbank). Tevens kan het centraal overleg een coördinerende en stimulerende rol spelen ten overstaan van het lokaal niveau.
- Op beide niveaus dienen de leerlingen of hun wettelijke vertegenwoordiger bij de behandeling van hun klachten aanwezig te kunnen zijn en gebruik te kunnen maken van hun spreekrecht, indien gewenst bijgestaan door hun vertrouwenspersoon²⁶.

---

²⁶ Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, art. 12

3. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
4. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een

- Teneinde de individuele casuïstiek te overstijgen, worden vertegenwoordigers van de verschillende grote migrantengemeenschappen aangeduid die zetelen in het lokaal en centraal overleg.
- Er dienen deskundigen op het gebied van kinderrechten aangeduid te worden die permanent zetelen in het lokaal en centraal overleg²⁷.
- Het begrip 'doelgroepleerling' verdient een andere omschrijving dan op basis van etniciteit, zoals dit momenteel het geval is. Het Kinderrechtencommissariaat pleit er voor doelgroepleerlingen te omschrijven op basis van schoolse achterstand.
- Scholen die met grote concentraties doelgroepleerlingen werken en door middel van zorgverbreding de kwaliteit van hun aanbod verhogen, dienen hiervoor de nodige ondersteuning te krijgen in de vorm van personeelsomkadering, tijd en middelen.
- Lerarenopleidingen moeten mensenrechten- en kinderrechteneducatie in hun lessenspakket opnemen. Dit werd tevens aanbevolen door het comité voor de rechten van het Kind in Genève, na neerlegging van het eerste Belgische rapport in 1995²⁸.
- Onderwijsinstellingen moeten verplicht worden om hun leerlingen op een begrijpelijke wijze te informeren over hun rechten²⁹.
- De verschillende participatieorganen binnen het onderwijs, dienen aldus samengesteld te worden, dat zij effectief alle kinderen vertegenwoordigen.

---

vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

²⁷ Het Kinderrechtencommissariaat pleit er voor deze rol niet zelf op te nemen, omdat dit kan leiden tot een belangenconflict wanneer het als onafhankelijk orgaan de procedures van het centraal overleg zou moeten toetsen aan de conformiteit met het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind .

²⁸ Slotbeschouwingen van het Comité voor de Rechten van het Kind: België, Voorstellen en aanbevelingen 18, 9 juni 1995, negende zitting.

²⁹ Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind, art.42

De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe de beginselen en de bepalingen van dit Verdrag op passende en doeltreffende wijze algemeen bekend te maken, zowel aan volwassenen als aan kinderen. Bovendien zitten we midden in het VN decennium van de mensenrechteneducatie.

- Bij doorlichtingen door de inspectie zou de naleving van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind in het algemeen en de non-discriminatie in het bijzonder, als een kwaliteitscriterium moeten gelden.
- Tenslotte pleit het Kinderrechtencommissariaat voor een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van het non-discriminatiebeleid dat wordt (zal worden) gevoerd.